

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Gdzie i jak>Prawo którego kraju zostanie zastosowane? Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Ļotwa

1 Tiesību avoti

1.1 Valsts tiesību normas

Nacionālās kolīziju normas ietvertas **Civillikuma** levdā daļā.

Civillikuma levdā daļas 25.pants noteic, ka šā ievada noteikumi piemērojami, ciktāl starptautiskos līgumos un konvencijās, kurās piedalās Latvija, nav noteikts citādi.

1.2 Daudzpusējās starptautiskās konvencijas

1961. gada 5. oktobra Hāgas konvencija par iestāžu pilnvarām un tiesību aktiem, kas piemērojami attiecībā uz bērnu aizsardzību.

Par 1971.gada 4.maija Hāgas konvenciju par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu.

2007.gada 23.novembrī Hāgas Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

Konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kura tika atklāta parakstīšanai Romā 1980. gada 19. jūnijā.

1996. gada 19. oktobra Hāgas konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem.

2000.gada 13.janvāra Hāgas konvencija par pieaugušo personu starptautisko aizsardzību.

Apvienoto Nāciju Organizācijas 1980.gada 11.aprīļa Konvencija par starptautiskajiem preču pirkuma-pārdevuma līgumiem.

1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas

1993. gada 3. februāra Līgums starp Latvijas Republiku un Krievijas Federāciju par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās

- Latvija ir vienpusēji pārtraukusi jeb denonsējusi šo līgumu ar 2024. gada 3. februāri.[1] Taču no likuma "Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilīlētās, ģimenes lietās un krimināllietās denonsēšanu" stāšanās spēkā dienas līgums darbojas vēl sešus mēnešus.[2] Līdz ar to minētais līgums zaudēs spēku 12.08.2024.

1995. gada 23. maija Līgums starp Latvijas Republiku un Ukrainu par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes, darba un krimināllietās;

1994. gada 21. februāra Līgums starp Latvijas Republiku un Baltkrievijas Republiku par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās

;

1996. gada 23. maija Līgums starp Latvijas Republiku un Uzbekistānas Republiku par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes, darba un krimināllietās

;

1997. gada 10. aprīļa Latvijas Republikas un Kirgīzijas Republikas līgums par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās;

1993. gada 14. aprīļa Līgums starp Moldovas Republiku un Latvijas Republiku par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās

;

1992.gada 11.novembra Līgums par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām starp Latvijas Republiku, Igaunijas Republiku un Lietuvas Republiku;

1994.gada 23.februāra Līgums starp Latvijas Republiku un Polijas Republiku par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes, darba un krimināllietās.

[1] Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilīlētās, ģimenes lietās un krimināllietās denonsēšanu. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=349533>

[2] Līguma starp Latvijas Republiku un Krievijas Federāciju par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās 80.pants noteic, ka šis līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku un būs spēkā līdz brīdim, kad beigsies 6 mēnešu termiņš no vienas Līgumslēdzējas Puses rakstiskā paziņojuma sniegšanas dienas otrai Līgumslēdzējai Pusei par savu nodomu pārtraukt šī Līguma darbību.

2 Kolīziju normu piemērošana

2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?

Latvijas tiesiskais regulējums uzliek tiesai pienākumu pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas.

Likuma "Par tiesu varu" 18.pants noteic, ka tiesvedība Latvijas Republikā tiek veikta saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanas aktiem, un spriedums tiek pasludināts Latvijas Republikas vārdā. Likumos un starpvalstu līgumos noteiktajos gadījumos tiesa piemēro arī starptautisko tiesību normas vai citu valstu likumus.

Civilprocesa likuma 5.pants. Tiesību normu piemērošana

(1) Tiesa izspriež civilīlētās saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, Latvijas Republikai saistošiem starptautiskajiem līgumiem un Eiropas Savienības tiesību normām.

(2) Ja starptautiskajā līgumā, ko apstiprinājusi Saeima, ir paredzēti citādi noteikumi nekā Latvijas likumā, piemēro starptautiskā līguma noteikumus.

(3) Ja attiecīgo tiesību jautājumu regulē Eiropas Savienības tiesību normas, kas ir tieši piemērojamas Latvijā, Latvijas likumu piemēro, ciktāl to pieļauj Eiropas Savienības tiesību normas.

(4) Likumā vai līgumā noteiktajos gadījumos tiesa piemēro arī citu valstu likumus un starptautisko tiesību normas.

(5) Ja nav likuma, kas regulē strīdīgo attiecību, tiesa piemēro likumu, kurš regulē līdzīgas tiesiskās attiecības, bet, ja tāda likuma nav, — vadās pēc tiesību vispārējiem principiem un jēgas.

(6) Piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

2.2 Atgriezeniskā norāde

Civillikuma leveda daļas 23.pants noteic, ka, ja pēc šā ievada noteikumiem jāpiemēro kādas ārvalsts likums, bet tas savukārt nosaka, ka piemērojams Latvijas likums, tad jāpiemēro pēdējais.

2.3 Piesaistes kritērija izmaiņas

Vispārīga regulējuma attiecībā uz piesaistes kritērija maiņu nav. Piemēram, **Civillikuma** leveda daļas 18. pants noteic, ka lietu tiesības - ieskaitot valdījumu - noteicamas pēc lietas atrašanās vietas likuma. Kustamas mantas atrašanās vietai mainoties, neskartas paliek trešo personu lietu tiesības, kas iegūtas pēc šās mantas iepriekšējās atrašanās vietas likumiem.

2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā

Civillikuma leveda daļas 24.pants noteic, ka ārvalsts likums nav piemērojams Latvijā, ja tas runā pretim Latvijas sabiedriskai iekārtai vai labiem tikumiem, vai Latvijas likuma pavēlošām vai aizliedzošām normām.

2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude

Civillikuma leveda daļas 22. pants noteic, kad Latvijas likums atļauj piemērot ārvalsts likumu, tad tā saturu noskaidro likumos noteiktā kārtībā. Ja tas nav iespējams, tad pieņemams, ka attiecīgās ārvalsts tiesiskā iekārta apspriežamā tiesību nozarē atbilst Latvijas tiesiskai iekārtai tajā pašā nozarē.

Civilprocesa likuma 654. pants nosaka, ka gadījumos, kad piemērojams ārvalsts likums, lietas dalībnieks, kurš atsaucas uz ārvalsts likumu, iesniedz tiesai noteiktā kārtībā apliecinātu tā teksta tulkojumu valsts valodā.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015. gada 17.decembra spriedumā lietā Nr. SKC-79/2015 kontekstā ar Civilprocesa likuma 654.pantu norādīts - kā, skaidrojot minētās tiesību normas saturu, atzīts tiesību doktrīnā, „*ir iespējami gadījumi, kad Latvijas tiesā pārrobežu lietā ir iesaistīta ekonomiski vājākā puse un tā neatsaucas uz ārvalsts likuma piemērošanu, kaut arī šī likuma piemērošana varētu būt tai labvēlīga.(..) ja neviena no pusēm neprasa ārvalsts likuma piemērošanu, kaut arī konkrētajās attiecībās kolīziju norma imperatīvi liedz pusēm vienoties par Latvijas likumu, (..) tiesai jāpiemēro Civilprocesa likuma 5. panta ceturtais daļas un likuma „Par tiesu varu” 18. panta noteikumi, ka likumā noteiktajos gadījumos tiesa piemēro citu valstu likumus. Tāpēc būtu jāsecina, ka likums paralēli komentējamā pantā noteiktajām pušu tiesībām uzliek tiesai gan pienākumu piemērot ārvalsts likumu, gan arī pēc savas iniciatīvas izvērtēt kolīziju normas un to, vai konkrētajā situācijā nav piemērojams ārvalsts likums.*”

Civilprocesa likuma 655.panta pirmā daļa noteic, ka Latvijas Republikai saistošos starptautiskajos līgumos noteiktajā kārtībā tiesa noskaidro piemērojamā ārvalsts likuma saturu. Savukārt minētā panta otrā daļa noteic, ka citos gadījumos tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību iespēju robežās noskaidro piemērojamā ārvalsts likuma saturu.

Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 2020.gada 21.decembra spriedumā lietā Nr. C29375518 pausta atziņa, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 655. pantam noskaidrojot piemērojamā ārvalstu likuma saturu, tiesa to atklāj ne vien ar lietā iesaistīto pušu palīdzību, bet arī, izpētot juridiskajā literatūrā paustās doktrīnas atziņas, kā arī ārvalsts judikatūru šo normu piemērošanā, kas īpaši svarīgi apstākļos, kad pušu viedoklis par ārvalsts likuma saturu ir atšķirīgs.

3 Kolīziju normas

3.1 Līgumsaistības un tiesību akti

Civillikuma leveda daļas 19.pants noteic, ka saistību tiesībās un pienākumos, kas izriet no līgumiem, vispirms jāapsver, vai līdzēji nav vienojušies par to, pēc kādiem likumiem apspriežamas viņu savstarpējās attiecības. Tāda vienošanās ir spēkā, ciktāl tā nerunā pretim Latvijas likuma pavēlošām vai aizliedzošām normām.

Ja vienošanās nav bijusi, tad jāpieņem, ka līdzēji pakļāvuši savu saistību, pēc tās satura un sekām, tās valsts likumam, kur saistība jāizpilda.

Ja saistības izpildīšanas vieta nav noteicama, piemērojams līguma noslēgšanas vietas likums.

Latvijas valsts un pašvaldības iestāžu noslēgtie līgumi satura un seku ziņā apspriežami pēc Latvijas likuma, ja pašā līgumā nav noteikts citādi.

Civillikuma leveda daļas 21. pants noteic, ka tiesisku darījumu formai var piemērot tiklab tās vietas likumu, kur darījums taisīts, kā arī tās vietas likumu, kur tas izpildāms. Tādu darījumu formā, kuri attiecas uz Latvijā esošu nekustamu mantu, pārgrozīšana vai izbeigšana, ja tās attiecas uz Latvijā esošu nekustamu mantu, kā arī no tiesiskiem darījumiem izrietošas saistību tiesības, uz kuru pamata šādas lietu tiesības var iegūt, pārgrozīt vai izbeigt, formas un satura ziņā noteicamas vienīgi pēc Latvijas likuma vienalga, kādas personas un kur taisījušas attiecīgos tiesiskos darījumus. Pretēji noteikumi un formas šajos tiesiskos darījumos Latvijā nav spēkā.

3.2 Ārpuslīgumiskās saistības

Civillikuma leveda daļas 20.pants noteic, ka saistība, kas nepamatojas uz līgumu, apspriežama satura un seku ziņā pēc tās vietas likuma, kur radies tas pamats, no kura izriet saistība. Saistība, kas izriet no neatļautas darbības, apspriežama pēc tās vietas likuma, kur neatļautā darbība izdarīta.

3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcības spēja)

Civillikuma leveda daļas 8. pants noteic, ka fiziskas personas tiesību un rīcības spēja noteicama pēc viņas dzīves vietas likuma. Ja personai ir vairāk dzīves vietu un viena no tām Latvijā, tad viņas tiesību un rīcības spēja, kā arī tiesiskās darbības sekas jāapspriež pēc Latvijas likuma.

Ārzemnieku, kam nav rīcības spējas, bet kam to varētu atzīt pēc Latvijas likuma, saista viņa tiesiskā rīcība, kas izdarīta Latvijā, ja to prasa tiesiskās apgrozības intereses.

Neskarti paliek Latvijas likumu noteikumi, kas ierobežo ārzemnieku tiesību vai rīcības spēju Latvijā.

Civillikuma leveda daļas 9. panta pirmā daļa noteic, ka aizbildnību un aizgādību nodibina pēc Latvijas likuma, ja aizbildnībai vai aizgādībai pakļaujamās personas dzīves vieta ir Latvijā. Ja šādu personu manta atrodas Latvijā, tad šās mantas ziņā viņas ir pakļautas Latvijas likumam arī tad, kad viņām Latvijā nav dzīves vietas.

3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju

3.4.1 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem

Civillikuma leveda daļas 15.pants noteic, ka tiesiskās attiecības starp vecākiem un bērnu ir pakļautas Latvijas likumam, ja bērnam noteiktā dzīvesvieta ir Latvijā.

Tādas mantas ziņā, kura atrodas Latvijā, vecāki un bērns pakļauti Latvijas likumam arī tad, ja bērnam noteiktā dzīvesvieta nav Latvijā.

3.4.2 Adopcija

Civillikuma leveda daļas 9. panta otrā daļa noteic ka otra laulātā bērna adopciju apstiprina pēc Latvijas likuma, ja adoptējamās personas dzīvesvieta ir Latvijā.

3.5 Laulība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķīršana, laulāto atšķīršana, uzturēšanas saistības

3.5.1 Laulība

Civillikuma leveda daļas 11. pants noteic, ka tiesība doties laulībā, laulības noslēgšanas forma un laulības spēks noteicami pēc Latvijas likuma, ja laulību noslēdz Latvijā.

Tāpat pēc Latvijas likuma noteicama Latvijas pilsoņu tiesība doties laulībā ārzemēs. Laulības slēgšanas formu tādā gadījumā nosaka tās valsts likums, kur laulību noslēdz

3.5.2 Pāru kopdzīve bez laulības un partnerattiecības

-

3.5.3 Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Civillikuma levas daļas 12. pants noteic, ka laulības šķiršana un tās atzīšana par neesošu, ja to izdara Latvijā, apspriežama pēc Latvijas likuma, neraugoties uz laulāto valsts piederību. Šajā ziņā pielaižams izņēmums no 3. panta (3.pants noteic, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījies vai izbeigusies). Neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Noteikuma tajā nozīmē, ka pēc Latvijas likuma apspriežamas arī laulāto attiecības pirms laulāto pakļaušanas Latvijas likumam. Ārzemēs izdarīta Latvijas pilsoņu laulības šķiršana un atzīšana par neesošu atzīstama arī Latvijā, izņemot gadījumus, kad tām pamatā liktie iemesli neatbilst Latvijas likumam un runā pretim Latvijas sabiedriskai iekārtai vai labiem tikumiem.

3.5.4 Uzturēšanas saistības

-

3.6 Laulāto mantiskās attiecības

Civillikuma levas daļas 13. pants noteic, ka laulāto personiskās un mantiskās attiecības noteicamas pēc Latvijas likuma, ja laulāto dzīves vieta ir Latvijā. Ja laulāto manta atrodas Latvijā, tad viņi šās mantas ziņā ir pakļauti Latvijas likumam arī tad, kad viņiem pašiem nav dzīves vietas Latvijā.

3.7 Testamenti un mantojums

Civillikuma levas daļas 16. pants noteic, ka mantojuma tiesības uz mantojumu, kas atrodas Latvijā, apspriežamas pēc Latvijas likuma. Savukārt 17. pants noteic, ka mantojuma izdošana uz ārzemēm pielaižama tikai iepriekš apmierinot to personu likumīgās prasības pret mantojumu, kurām dzīves vieta ir Latvijā. Mantojuma tiesībās ietilpst arī testamenta taisīšana.

3.8 Nekustamais īpašums

Civillikuma levas daļas 18. panta pirmā daļa noteic, ka lietu tiesības - ieskaitot valdījumu - noteicamas pēc lietas atrašanās vietas likuma. Minētā panta trešā daļa noteic, ka lietu tiesību iegūšana, pārgrozīšana vai izbeigšana, ja tās attiecas uz Latvijā esošu nekustamu mantu, kā arī no tiesiskiem darījumiem izrietošas saistību tiesības, uz kuru pamata šādas lietu tiesības var iegūt, pārgrozīt vai izbeigt, formas un saturs ziņā noteicamas vienīgi pēc Latvijas likuma vienalga, kādas personas un kur taisījušas attiecīgos tiesiskos darījumus. Pretēji noteikumi un formas šajos tiesiskos darījumos Latvijā nav spēkā.

3.9 Maksātnespēja

-

Lapa atjaunināta: 13/09/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.